

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2846
Toplantı Tarihi/Sayısı : 18.4.2024/40
Karar Numarası : 2024/380
Başvuran : C. G.
Başvuran Vekili : Av. N. D. K.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : İşleri Bakanlığı (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı)
Muhatap Adres : Dumlupınar Bulvarı Üniversiteler Mahallesi No:159 Eskişehir
Yolu 9. Km Çankaya/ANKARA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; başvuranın 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş ili Pazarcık ilçesinde meydana gelen depremde vefat eden annesinin Suriye Arap Cumhuriyeti (Suriye) vatandaşı olması sebebi ile yakınları vefat eden kişilere verilen 100.000 TL (yüz bin Türk lirası) tutarındaki nakdi yardımdan faydalanamamasının ayrımcılık yasağını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Annesi R. B.'nin 6/2/2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş ile Pazarcık ilçesi merkezli depremde enkazın altında kalarak hayatını kaybettiğini,

b. Depremde hayatını kaybeden annesinin tek ve yasal mirasçısının kendisi olduğunu ancak depremde hayatını kaybedenlerin yakınlarına ödenen 100.000 TL tutarındaki nakdi yardımdan faydalanamadığını, gerekçe olarak annesinin Suriye vatandaşı olduğunun şifahi olarak belirtildiğini,

c. Konu hakkında Mersin Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğüne başvuru yapıldığını fakat başvuruya istinaden cevap verilmediğini,

ç. Cevap süresi dolduktan sonra neden cevap verilmediği sorulduğunda Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının 10/4/2023 tarih ve ... sayılı Vefat Eden Afetzedelerin Yakınlarına Yapılacak Yardımlar konulu yazısı dayanak gösterilerek annesinin Türk vatandaşı olmaması sebebi ile nakdi yardımın yapılmadığının beyan edildiğini,

d. Ülke genelinde depremde yakınına kaybeden kişilere ödenen nakdi yardımın müvekkiline ödenmemesinin ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini, ifade etmektedir.

3. Muhatap İşleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından Kurumumuza sunulan yazılı görüşte,

a. 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş ilinde meydana gelen deprem afetleri nedeni ile Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elazığ illerinde deprem

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

nedeniyle vefat eden vatandaşların Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden gelen bilgilere göre hayatta kalan yakınlarına acil ihtiyaçlarına destek olunması amacıyla vefat eden her bir afetzede için yapılan 100.000 TL tutarındaki nakdi yardımın İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığınca 10/4/2023 tarihli ve ... sayılı Bakanlık Makam Olurunda belirtilen usul ve esaslar uyarınca yapıldığı, belirtilmektedir.

4. Mersin Valiliği tarafından Kurumumuza sunulan yazılı görüşte;

a. Başvuru konusu iddialar hakkında İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığının görüşünün sorulduğu; Başkanlık tarafından 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş ilinde meydana gelen deprem afetleri nedeni ile Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elazığ illerinde deprem nedeniyle vefat eden vatandaşların Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden gelen bilgilere göre hayatta kalan yakınlarına acil ihtiyaçlarına destek olunması amacıyla vefat eden her bir afetzede için yapılan 100.000 TL tutarındaki nakdi yardımın 10/4/2023 tarihli ve ... sayılı Bakanlık Makam Olurunda belirtilen usul ve esaslar uyarınca yapıldığının belirtildiği, ifade edilmiştir.

5. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Muhatap Kurumun "06/02/2023 tarihinde meydana gelen deprem afetleri nedeniyle Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elazığ illerinde deprem nedeniyle vefat eden vatandaşlarımızın hayatta kalan yakınlarına acil ihtiyaçlarına destek olunması amacıyla vefat eden bir afetzede için Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen kayıtların Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Dairesi Başkanlığınca Bakanlık Makam Olurunda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde paylaştırılarak nakdi yardım yapıldığı"nın beyan edildiğini,

b. Muhatap Kurumun yazılı görüşünden annesinin Suriye vatandaşı olması sebebi ile nakdi yardımın yapılmadığının açıkça anlaşıldığını,

c. Bu çerçevede deprem nedeniyle vefat eden vatandaşların hayatta kalan yakınlarına nakdi yardım yapılırken annesinin uyuğu sebebi ile yardım yapılmamasının ırk, renk, etnik köken temelinde ayrımcılık yasağının ihlalini teşkil ettiğini,

iddia etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesinde ayrımcılık yasağı: "(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır." şeklinde hükme bağlanmıştır.

7. Mezkûr Kanun'un "Ayrımcılık iddiasının ileri sürülemeyeceği hâller" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde "Vatandaş olmayanların ülkeye giriş ve ikametlerine ilişkin şartlarından ve hukuki statülerinden kaynaklanan farklı muamele" ayrımcılık iddiasının ileri sürülemeyeceği hâller arasında sayılmıştır.

8. Mezkûr Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, "İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" ; (g) bendinde, "ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak,

karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; (i) bendinde, “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

9. Mezkûr Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesi ise: “Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. ... (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.” hükmünü haizdir.

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvurunun konusu” başlıklı 31’inci maddesine göre: “Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur.”

11. Mezkûr Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesine göre: “(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir. (2) Başvurucusu birden fazla olan başvurularda, incelenebilirlik koşulları her başvuru yönünden ayrı ele alınır.”

12. Mezkûr Yönetmelik’in “Ön inceleme üzerine verilecek kararlar” başlıklı 49’uncu maddesinin altıncı fıkrasına göre: “(6) Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması hâlinde de incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir.”

13. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesine göre: “(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (TİHEK) amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

15. 6701 sayılı Kanun, Kurumun ayrımcılık yasağı ile ilgili sahip olduğu görev ve yetkilerin kapsamını düzenlemektedir. Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında, Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din,

inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın yasak olduğu düzenlenmiştir. Anılan temeller, sayma suretiyle (*numerus clausus*) belirlenmiş olup bunların dışında bir temele dayanılarak veya herhangi bir temele dayanılmaksızın ayrımcılık iddiasında bulunulan haller Kanun kapsamı dışında kalmaktadır.

16. Somut olayda başvuran annesinin 6/2/2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş ili Pazarcık ilçesi merkezli depremde vefat ettiğini ancak annesinin Suriye vatandaşı olması sebebi ile kendisinin 100.000 TL tutarındaki nakdi yardımdan faydalanamadığını bu muamelenin ırk, renk ve etnik köken temelinde ayrımcılık yasağının ihlalini teşkil ettiğini iddia etmiştir. Söz konusu iddialar hakkında İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve Mersin Valiliğinden alınan yazılı görüşlerde nakdi yardıma ilişkin usul ve esasların 10/4/2023 tarihli ve ... sayılı Bakanlık Makam Olurunda belirtildiği ifade edilmiştir. Bakanlık Makamı Oluru incelendiğinde *“deprem nedeniyle vefat eden vatandaşlarımızın hayatta kalan yakınlarına acil ihtiyaçlarına destek olunması amacıyla, aşağıdaki usul ve esaslar doğrultusunda vefat eden her birey için Nüfus kayıtları incelenerek 100.000 TL nakdi yardım yapılacaktır.”* düzenlemesine yer verildiği görülmektedir. Bu kapsamda nakdi yardıma ilişkin usul ve esasların ırk, renk ve etnik köken temelinde bir ayırmadan değil Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne vatandaşlık bağı ile bağlı olup olmama farklılığından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

17. 6701 sayılı Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. Türkiye'nin de tarafı olduğu Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 1'inci maddesinin birinci fıkrasında *“ırk ayrımcılığı”* terimi, *“Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel veya toplumsal yaşamın herhangi bir alanında, insan hakları ve temel özgürlüklerin tanınmasını, uygulanmasını, bu hak ve özgürlüklerden yararlanılmasını ortadan kaldırmak veya zayıflatmak amacıyla ya da etkisine yönelik, ırk, renk, soy ya da ulusal veya etnik kökene dayalı her türlü ayırım, dışlama, kısıtlama ya da tercih anlamındadır.”* hükmü bulunurken ikinci fıkrasında ise *“Bu Sözleşme, Taraf Devletlerin vatandaşları ile vatandaş olmayanlar arasında getirdiği farklılara, dışlamalara, kısıtlamalara veya tercihlere uygulanmayacaktır.”* hükmü bulunmaktadır.

18. Mezkûr Sözleşme'nin 1'inci maddesinin ikinci fıkrasında ifade edildiği üzere vatandaşlarının lehine düzenleme yapabilme yetkisine sahip olan kurumlar; ülke vatandaşı olmayan yabancılar açısından ülkeye giriş, ikamet, çalışma, siyasi haklar gibi konularda farklı düzenlemeler yapabilme yetkisine haizdir. Bu nedenle eşitlik ilkesi ile ayrımcılık yasağı, vatandaş ile yabancı arasında her konuda mutlak bir eşitliği ifade etmemektedir. Nitekim 6701 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde de *“vatandaş olmayanların ülkeye giriş ve ikametlerine ilişkin şartlarından ve hukuki statülerinden kaynaklanan farklı muamelenin”* ayrımcılık iddiasının ileri sürülemeyeceği hâller ve istisnalar arasında yer aldığı hükme bağlanmıştır.

19. Vatandaşlık, bireylerin hangi ırka mensup olduğuna bakılmaksızın haklar ve yükümlülükler getiren, devlet ile kurulan resmi bağı ifade etmektedir. Başvuruya konu olayda başvuranın ırkı, rengi veya etnik kökeni ayrımcılık yasağı ihlali iddiasında etken durumunda değildir. Başvuruya konu olan nakdi yardımın Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen kayıtlara göre Bakanlık Makam Olurunda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yapıldığı ve bu Olurda belirlenen kistasların ırka, renge veya etnik kökene bağlı olmayıp vatandaşlık statüsüne dayandığı görülmektedir. Bu sebeple söz konusu işlemler mezkûr Kanun'un 7'nci maddesinde ifade edilen farklı muamelenin bir sonucudur. Irk, renk ve etnik köken temeli içerisinde değerlendirilemeyen vatandaşlık kavramı, Kanun'da sayılan ayrımcılık temelleri arasında da yer almamaktadır.

20. Bu çerçevede başvuran, başvuru dilekçesinde her ne kadar ırk, renk ve etnik köken temellerinde ayrımcılığa uğradığını iddia etmiş ise de başvuru dilekçesi ekinde yer alan belgeler, muhatap Kurumun beyanları

ile birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın nakdi yardımdan faydalanamadığına dair iddiasının 6701 sayılı Kanun'da yer alan ayrımcılık temellerinden ırk, renk ve etnik köken temelleri ile ilişkilendirilemediği, yapılan inceleme ve araştırmada da Kanun'da sayılı herhangi bir ayrımcılık temelini tespit edilemediği, ayrıca nakdi yardıma ilişkin kıstaslara ilişkin yapılan düzenlemenin Mezkûr Kanun'un 7'nci maddesi kapsamında ayrımcılık yasağının ileri sürülemeyeceği haller kapsamında kalması sebebiyle Kurumun görev alanı dışında kaldığı, başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve başvuranın bu yöndeki iddialarının kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUğUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

18/4/2024 tarihinde, OY BİRLİğİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŐ
ye

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
ye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
ye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
ye